

Birsema – Jeltema

Albert van der Kaap

Van Groningen naar Kollum

De Birsema's komen oorspronkelijk uit Groningen. De oudst bekende is Lubbert Byrse/Birza die leefde in de tweede helft van de zestiende eeuw. Hij was getrouwd met Beyle.

Hun achterkleinzoon, Albert Egberts Birsema (1638-1688), werd geboren in het Friese Opeinde als zoon van Egbert Lubberts Birsema. Albert trouwde twee keer, eerst met Geertie Tiercks en vervolgens met een vrouw van wie we de naam niet kennen. Hij stierf in het Groningse Leek.

Zoon Douwe (1665-1703), uit het tweede huwelijk, werd geboren in Opeinde. Douwe trouwde met Gepke Ruert, met wie hij een zoon kreeg, Ruurd Douwes Birsema.

Ruurd werd geboren op 26 maart 1692 in Leek. Hij trouwt op 16 oktober 1718 in Kollum met Aafke Gjelts Jeltema, afkomstig uit Kollum. Ruurd stierf in 1726 in Kollum.

Gjelt Ruurds Birsema en Antje Hepkes Buma

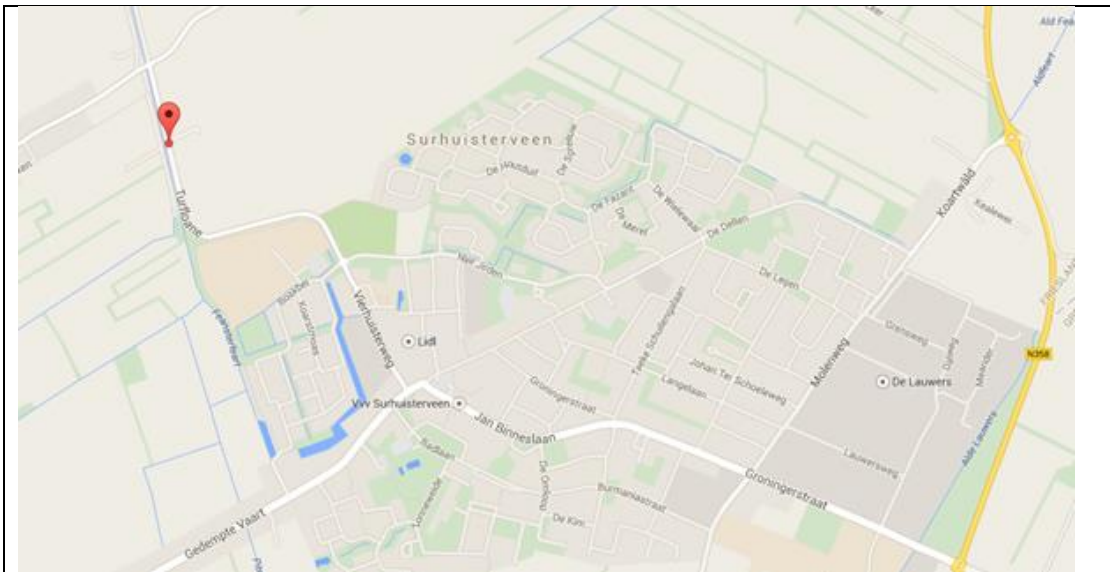
Gjelt Ruurds Birsema, zoon van Ruurd en Aafke, werd geboren te Kollum in het jaar 1723 en doopsgezind gedoopt te Surhuisterveen op 30 december 1761, wonende te Kollum. Hij overleed in Surhuisterveen op 26 juli 1793. Hij trouwde (1) op 27 januari 1743 in Kollum met Wytske Jans (1723-1758) met wie hij vier kinderen kreeg en (2) op 21 oktober 1759 in Kollum met Antje Hepkes Buma met wie hij nog eens vier kinderen kreeg.

Net als Gjelt kwam ook Antje Hepkes Buma (1730-1778) uit een doopsgezind gezin. Zij werd waarschijnlijk gedoopt en aangenomen in februari 1754. Haar vader was Hepke Berends Buma (1698-1782), veenbaas en boer op de Bumaheerd te Vierhuizen bij Surhuizum, haar moeder Bieuwkjen Egberts, dochter van Egbert Hidsers en Bieukjen Sybrens. Haar grootvader en overgrootvader waren respectievelijk scuytevoerder (schipper op een (dek)schuit of een lichter, een klein vrachtschip) en boer.¹

De Bumaheerd

Na het graven van de Surhuisterveenstervaart kwamen er twee draaibruggen over de vaart te liggen, waarvan een bij Buwetille. Buwetille betekent de brug van Buwe. Tegenover de brug staat al eeuwenlang een boerderij, vroeger Bumaheerd genaamd, waar generaties lang Buma's hebben gewoond. De naam Buma is afgeleid van Buwe (Turfloane 3, Surhuizum).

¹ <https://www.genealogieonline.nl/kwartierstaat-johannes-zijlstra/l1071426053.php>

Een neef van Antje (de zoon van haar broer Egbert), Hepke Egberts Buma, maakte in 1783 een tweeweekse reis door Holland, waarvan hij in dichtvorm verslag doet. Het Nieuwsblad van Noordoost Friesland deed er op vrijdag 29 november 1974 verslag van.²

Gjelt was naast boer ook kastelein en brouwer in 'De Roskam'. In 1777 erfde Antje van haar ouders de boerderij en landerijen te Vierhuizen (Surhuisterveen), haar broer Egbert de boerderij en landerijen te Buweklooster.

De Roskam

Vermoedelijk was Douwe Aukes, getrouwd met Aukje Johannes Allesheil en executeur en brouwer in Kollum in 1708, in het begin van de achttiende eeuw eigenaar van de herberg.

In 1748 is hun dochter **Clara Douwes** eigenaar. Zij is omstreeks 1700 geboren en trouwt achtereenvolgens met Rinse Wytzes (1722) en Jan Hendriks (1735), beide keren te Kollum. Bij de quotisatie van 1749 wordt ze aangemerkt als "*redelijk begoedigt*". Zij overlijdt op 23 september 1761, kinderloos; erfgenamen zijn volgens de collaterale successie de nog in leven zijnde kinderen van haar broers Johannes en Hendrik en haar zuster Fetje Douwes (Stellingwerf).

Bij akte van 12 februari 1749 verkoopt Clara de "*heerlijke huisinge en schuire [...] zijnde een herebergh*" voor 1600 carolusguldens en 10 gouden dukaten aan de Kollumer koopman Sipke Harkes en zijn vrouw Hiske Jacobs. De herberg wordt door de verkoopster bewoond en gebruikt. Maar op basis van bloedverwantschap (*ratione sanguinis*) doet de distillateur **Douwe Johannes Stellingwerf** een beroep op het niaarrecht³ en met succes. Hij is namelijk

² Doopsgezind Surhuisterveen, naamlijst leden, <https://bit.ly/30kuAu8>. Zie ook de bijlage en/of het volledige reisverslag, zie: <https://bit.ly/33fmp4b>.

³ Volgens dit oude recht was men slechts beheerder van onroerend goed en geen eigenaar. Het goed behoorde aan de familie of aan de buurtschap. Toen vervreemding mogelijk werd, d.w.z. het particuliere

de zoon van Clara's broer, de executeur Johannes Douwes Stellingwerf, getrouwd met Johanna Gansevoort.

Kort daarop, bij akte van 23 april 1750 verkoopt Douwe Johannes de helft voor 800 carolusguldens en vijf gouden dukaten aan **Aafke Gjelts Jeltema**. De andere helft houdt hij in zijn bezit. Vóór 1761 is die helft in het bezit van de Dokkumer koopman Freerk Jans Minnema.

Aafke Gelts Jeltema trouwde drie keer: in 1718 met **Ruurd Douwes Birsema** uit Leek, in 1727 met Klaas Aukes Poutsma en in 1752 met Jouke Keimpes, de beide laatsten waren afkomstig uit Kollum. In 1750 koopt zij als huisvrouw van de "innocente" Kollumer brouwer Klaas Aukes Poutsma de helft van de herberg de Roskam. Op dat tijdstip is **Gjelt Ruurds**, een zoon uit haar eerste huwelijk, getrouwd met Antje Hepkes Buma, huurder van die helft. Ook deze zoon is brouwer. Volgens de speciekohieren woont hij in 1751 en 1752 op nummer 112 (waarschijnlijk is dit de herberg); zijn moeder woont op nummer 118. In 1753, dus na het huwelijk van Aafke met Jouke Keimpes, verwisselen beiden van nummer.

Bij akte van 26 april 1758 zijn Jouke Keimpes, meesterwagenmaker te Kollum, en Aafke Gjelts 200 carolusguldens schuldig aan het Kollumer jeneverstokersechtpaar Govert Backerus en Hinke Allerts. Nog hetzelfde jaar, bij akte van 12 december 1758, hebben ze 330 carolusguldens schuld aan Jan Idsardi als curator van Johanna Douwes voor de ene helft en aan Trijntje Jans voor de andere helft, voor geleverde jenever en ander gedistilleerd. De eerste is een dochter, de tweede de weduwe van Douwe Johannes Stellingwerf.

Volgens de speciekohieren overlijdt Jouke Keimpes in 1759. Een paar jaar daarna, bij akte van 16 april 1761 (inv.nr. 113, blad 304) verkoopt de weduwe haar helft voor 536 carolusguldens en 11 stuivers aan het echtpaar Govert Backerus en Henke Alderts. De eigenaar van de andere helft, Freerk Jans Minnema, doet echter met succes een beroep op het niaarrecht op grond van gemeenschappelijk eigendom (ratione communionis).

eigendom mogelijk werd, behielden de 'naastliggers' en de familieleden het recht van niaer. Hetgeen betekende dat het onroerend goed eerst aan hen aangeboden moest worden tegen $\frac{3}{4}$ van de prijs. Dit prijsvoordeel is later verloren gegaan, maar het niaer-recht is tot 1811 blijven bestaan.

Rechts 'De Roskam' aan de Voorstraat 63, op een ansichtkaart uit 1904. Het gebouw dateert uit 1846. Onder 'De Roskam' anno nu.

Biewkje Gjalts Gjaltema

Biewkje Gjalts Gjaltema werd geboren rond 1768 en samen met haar man, doopsgezind gedoopt in Surhuisterveen op 7 februari 1799 (tekst: Spreuken 28 vs 13). Zij stierf in Surhuisterveen op 20 juni 1851. Op 30 november 1794 trouwde zij in Surhuisterveen met Douwe Johannes Wijnalda, zoon van Johannes Douwes en Janke Wijnalda, geboren rond 1769 en overleden (35 jaar oud) in Surhuisterveen op 6 juli 1803. Hij was landbouwer, veerschipper, koopman en diaken in de doopsgezinde kerk.

Antje Hepkes Gjaltema en Petrus Bergsma

De oudste broer van Biewkje heette Hepke, Hij werd geboren rond 1764 in Kollum (gedoopt op 27 februari 1825 in Surhuisterveen) en stierf op 26 juni 1832 in Surhuisterveen. Hepke was koopman, arbeider en koemelker. Hij trouwde (hervormd) op 13 juli 1794 in Surhuisterveen met Martje Pieters, geboren in 1773 in Visvliet (gedoopt op 7 november 1773 in Visvliet, overleden op 28 mei 1827 in Surhuisterveen, dochter van Pieter Fokkes en Antje Engberts. Van haar wordt gezegd dat ze van Luxwolde/Luxwoude kwam.

Hepke en Martje kregen op 10 november 1798 in Surhuisterveen een dochter, Antje Hepkes G(j)eltema (overleden op 17 februari 1872 in Makkinga). Zij trouwde op 26 februari 1825 in Oostdongeradeel met Petrus Adrianus Johannes Bergsma. Petrus werd geboren op 10 mei 1803 in Leeuwarden. Hij overleed op 10 december 1838 in Idaarderadeel. Hij was lid van de grietenijraad (gemeenteraad). Zijn broer Cornelis was vrederechter, grietman, de eerste burgemeester van Idaarderadeel en lid van Provinciale Staten van Friesland.

Antje Hepkes G(j)eltema was, naar verluidt, geestesziek en verbleef o.a. in Franeker en in Hattem. De familie Bergsma was een vooraanstaande familie en het geestesziek zijn van moeder werd "doodgezwegen". In het diaconieboek van Makkinga staat vermeld: Bij het lijkklaken ten dienste van Mevr. De wed. Bergsma 25 gulden ontvangen, d.d. 21 februari 1872. Dit is de huur van het lijkklaken over de kist. De huur hiervan was divers, van 25 cent tot 25 gulden en soms hoger. Dit hing af van de financiële positie van de overledene of de nabestaanden.⁴

Deze Petrus was een voorvader van Edo Bergsma, in de twintigste eeuw burgemeester van Enschede en voorzitter van de ANWB. Zie het artikel over Edo Bergsma op deze website.

Ruurd Gjalts Gjaltema

Broer Ruurd werd geboren in 1766 (gedoopt op 8 februari 1805 in Surhuisterveen) en overleed op 14 juli 1830 in Surhuisterveen. Hij trouwde op 26 maart 1786 in Niebert (Marum) met (1) Trijntje Eeuwes Renkema, gedoopt op 1 juni 1762 in Nuis en overleden in 1797, dochter van Eeuwe Alberts Renkema en Anke Hedzers en (2) met Willemke Symons (winkelierster), geboren rond 1771 (gedoopt op 8 februari 1805 in Surhuisterveen) en overleden op 1 maart 1814 in Surhuisterveen (huis nummer 119), dochter van Simon Jilkes en Sytske Sytzes. De vader van Trijntje was landbouwer en slachter.

Ruurd was een welgestelde koopman. Uit een lijst met welgestelde kooplieden in Achtkarspelen, die in opdracht van de regering in december 1810 werd opgesteld blijkt dat hij de rijkste koopman van Surhuisterveen was. De erven van Ruurd zijn in 1832 eigenaar van een huis en erf (1), 2 weilanden (2), bos (3) en een stuk vergraven land (4) te Surhuisterveen.

Johannes Douwes Wijnalda

Johannes Douwes Wijnalda (visser) werd geboren op 15 april 1797 in Surhuisterveen en stierf op 29 december 1841 in Surhuisterveen (Opsterland). Hij trouwde op 14 mei 1825 met Aaltje Taekes Hoekstra, geboren rond 1802 in Grootegast, overleden op 9 oktober 1861 in Nuis (Marum), dochter van Taeke Minnes Venema en Antje Klases Hoekstra.

⁴ https://www.historiemakkinga.nl/images/stories/Oolde_deuze/UUT_DE_OOLDE_DEUZE_-_245_-_Knock_en_Gjeltema.pdf

Bieuwkje Wijnalda

Bieuwkje Wijnalda (naaister), dochter van Johannes en Aaltje, werd geboren op 27 mei 1826 in Surhuisterveen. Getuigen van de aangifte van de geboorte van Bieuwkje waren Steven Oenes van Kammen en Pieter van Veen. Vermoedelijk was Steven Oenes van Kammen gemeen-, heel- en vroedmeester te Surhuisterveen, verbeteraar van genoemde plaats en stichter der jaarmarkt aldaar in het jaar 1822. Op 28 december 1843 trouwde zij in Marum met Gerrit Hendriks van der Kaap, geboren op 18 december 1821 in Zevenhuizen, overleden op 2 februari 1895 in Musselkanaal.

Bieuwkje overleed op 24 juni 1887 in Musselkanaal (Onstwedde).

Zie ook de artikelen over Gerrit Hendriks van der Kaap en over de familie Wijnalda.

Bijlage De reis van Hepke en Yje

Hepke Egberts (zoon van de broer van Antje Hepkes Buma) en Yje Siemens maakten in 1783 een reis van twee weken door Holland.⁵

Vrienden en neven uit Surhuizum - Surhuisterveen

Reisverslag op rijm van 315 verzen

Surhuizum. Wie verre reizen maakt kan veel verhalen. Vroeger was dit ook al het geval. Hepke Egberts Buma, geboren op 2 jan. 1762 is zo verstandig geweest hetgeen werd ervaren aan het papier toe te vertrouwen. De reis werd in 1783 gemaakt samen met neef IJje Siemens Luimstra. Hepke Egberts Buma woonde te Buwetille onder Surhuizum; op 22-jarige leeftijd schreef hij een 55 pagina's tellend verslag. In jan. 1894 schreef Hepke Pieters Buma een en ander netjes over. Het verhaal van de dorpsjongens begint aldus:

Een gedigt of te verhaal van eene pleisierige reis van twee jongelingen na Holland gedaan. Zijnde de eene een zoon van Sijmen IJjes woonachtig op het Surhuisterveen, oud in het 23ste jaar en de andere een zoon van Egbert Hepkes, woonachtig bij Bouwetille ondert beheer van Surhuizum, oud in 22ste jaar, gedaan in den jare 1783.

Interesse

Er was al interesse gewekt: / Wanneer men eens het woud, / met aandacht gaat bemerken / Dan ziet men overals / Gods goedheid in zijn werken. / Wanneer men eens beschout / hoe 't alles wast en groeit / dan ziet men dat Gods gunst, / ten vollen overvloed. / Of zoo men elders reist / door plaatsen en de steden / wat vindt men hier en daar / veele kostbaarheden. / In Friesland vindt men veel / paleizen en luthoven / Maar zoo ons wierd verhaald / Gaat Holland nog te booven / Terwijl dat zulk gerugt, / ons dikwijls kwam ter ooren / Zoo wierd daardoor een lust / een lust in ons geboren.

De laatste april 1783 werden de jongemannen 's avonds met de wagen naar Schuilenburg (een buurtschap in de gemeente Tietjerksteradeel, gelegen aan beide kanten van het Prinses Margrietkanaal, ten zuiden van het dorp Eestrum en ten noorden van Hoogzand) gebracht. Daar is gewacht totdat de pakschuit kwam. 'Toen was het middernagt'. Met goede wind werd naar Lemmer gevaren. 's Morgens om 10 uur kwam de schuit er aan. Er was tijd om Lemmer te bekijken tot 's avonds 8 uur. Over de Zuiderzee werd naar Amsterdam gekoerst. In de haven was al heel wat in oenschouw te nemen:

Wij gingen op het schip, / als het begon te dagen / Wij kwamen op de tij / en sagen met behagen / Aldaar een groot getal / van schepen groot en klein / de oorlogschepen zelfs, / die lagen om ons heen.

Er lagen 'Oostijnze schepen' (vermoedelijk wordt hier geduid op schepen die op Oost-Indië voeren), veel driemasters, koffen, 'keulvaarders' (grote schepen die over de rijn voeren. mogelijk slaat keul op Keulen) tezamen nogal veel 'van ver en vreemde gewesten.'

⁵ <https://swagenaar.com/weblog/reisverslag-op-rijm-uit-1783/>

Amsterdam

Vanaf het schip werd vanzelfsprekend de kans benut om Amsterdam in te gaan. Er werd eerst logies gezocht voor 3 á 4 dagen. Toen konden de jongemannen gerust op stap. Samen werd langs de Nieuwedijk en de Halsteeg gelopen, daar woonden huis aan huis, aan beide kanten van de straat, schoenmakers. Allerlei bijzonderheden werden bekeken, zelfs het 'verbandhuis' (Binnengasthuis), waar 64 zieke mannen en 40 zieke vrouwen lagen.

De Halsteeg is vernoemd naar een vlees- en vishal aan de oostkant van de Dam. In de middeleeuwen vormde deze Halsteeg een deel van de belangrijkste oost-westas van Amsterdam, die van de Dam naar de Sint Antoniesdijk liep. In een "keurboek" uit 1413, een van de oudste documenten waarin iets over prostitutie in Amsterdam wordt vermeld, staat een keur waarin werd bepaald dat prostituees mochten werken in de Halsteeg en de parallel lopende Pijlsteeg. De Halsteeg kreeg de naam Damstraat na de verbreding in 1868.⁶

De Halsteeg voor de verbreding in 1868.

De volgende dag werden ook weer heel wat fraaiigheden bekeken, *'Wij gingen met malkaar / de luizekerk voorbij / en de muntooren ook / en daarvandaan zijn wij / al langs de Kalverstraat gegaan.'*

Ze zagen 34 bruidsparen op die zondag bij het stadhuis. *'die kwamen daar vandaan en zijn toen man en vrouw, weer in de koets gegaan.'* Het museum, een doolhof en de Noordermarkt werd bezocht. *'s Avonds werd in de schouwburg het spel Jacoba van Beieren ten tonele gevoerd, daar zagen ze 'een wonderlijk vernuft in 't menschelijk vermogen.'*

Om welk toneelstuk het gaat wordt niet vermeld. Mogelijk ging het om Jacoba van Bijeren, gravin van Holland en Zeeland, een treurspel over liefdesintriges uit 1736 van Jan de Marre. Een stuk dat zo succesvol was dat bij een van de vele opvoering in de Schouwburg de deuren waren opengezet;

⁶ [https://nl.wikipedia.org/wiki/Damstraat_\(Amsterdam\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Damstraat_(Amsterdam))

volgens Marten Corvers Tooneel-aantekeningen stond het volk *daarachter 'op tafels en stoelen te reikhalzen, om er slechts iets van te zien'*.⁷

Vriend Arnoldus Fenema⁸

Na het bezoek aan Amsterdam werd per jachtschuit naar Haarlem gekoerst. Onderweg zag men *'zeer meenig heerlijk hof, aan't water daar gelegen.'* In de Grote Kerk werden de jongemannen verrast door *'een orgel wonder groot, wiens weerga dat men zegt, dat nergens wordt gehoord.'* Varend naar Aalsmeer werd opgemerkt: *'wij zagen ook alweer. Daar buiten aan het Spaar, zeer meenig heerlijkheid, dat heel sieradig waar'*. In Aalsmeer werd een vriend opgezocht – *'bekend heel geacht. Arnoldus Fenema. daar waren wij die nacht.'*

Haarlemmermeer

Er moest vroeg opgestaan worden. *'De ander morgens vroeg. het was alom drie uur. / toen bragte Fenema ons na Kees Schout zijn buur.' / Die heeft ons daar vandaan / al met een kleine jagt / over de Haarlemmermeer / na Leiden toe gebracht. / Wij waren om vier uur / al op die groote meer. / Het waaide al wat stijf / het jagt ging op en neer / Het was ook al wat koud / wij wierden al wat nat / maar hebben echter nog / al geen verdriet gehad. / Toen men over de meer / van Haarlem was gevaren / doe zagen wij dat daar / heel schoone landen waren.'* (Het Haarlemmermeer is in 1853 gedempt).

In Leiden

Te Leiden was ook heel wat te aanschouwen. De burg werd beklommen, er moesten 140 schreden voor gemaakt worden. *'Men vond daar op die burg / het wonderst onder allen: / een put die waar zoo diep / daar lieten wij in vallen / een steentje juist niet groot / toen stonden wij versteld / eer men het ploffen hoort / hadden wij vijftien teld.'*

Na een fikse wandeling door de doolhof werd de *'snijkamer'* met een bezoek vereerd. Daar was ook heel wat te bekijken. *'Wij zagen ook een Prins / gebalzemd staan aldaar / en hadden dood geweest / al meenig honderd jaar / Daar waaren in een glas / twee kinderkens van vooren / de buiken zaam gegroeit / en levendig geboren.'*

Om welke 'prins' het hier ging is niet zeker. Navraag bij de Tim Huisman, conservator bij museum Boerhave, leverde het volgende antwoord op: 'De collectie van het theatrum anatomicum (of snijkamer) van de Leidse universiteit bevatte een aantal menselijke preparaten dat voor deze omschrijving in aanmerking komt. Eerste kandidaat lijkt mij Egyptische mummie die sinds 1621 in de

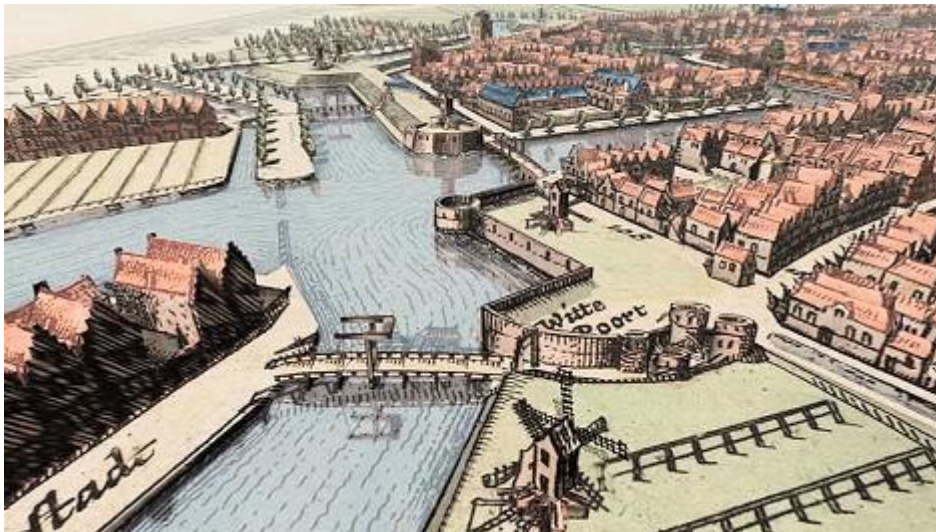
⁷ Olga van Marion, 'Jacoba aan de Waal'. In: Helden bestaan! Opstellen voor Herman Pleij bij zijn afscheid als hoogleraar Historische Nederlandse Letterkunde aan de Universiteit van Amsterdam. Red. Herman Brinkman, Jeroen Jansen, Marita Mathijssen. Amsterdam, Bert Bakker, 2008, 130-133.

⁸ Arnoldus Abeles Veenema, ook wel Nolle Abeles genoemd, was een zoon van Abel Alderts en Doetje Nolles. Hij werd in 1739 geboren in Surhuisterveen en werd in Buitenpost (doopsgezind) gedoopt op 21 januari 1761. Hij was van beroep marskramer, maar nadat hij was gedoopt, werd hij spoedig daarop leeraar bij de gemeente op het Witveen, maar vertrok na korten tijd naar Ameland en vandaar naar Aalsmeer. Na verloop van 20 jaar kwam hij op het Witveen terug en werd weer leider der gemeente, ofschoon hij velen tegen zich had. Hij werd in zijn werk bijgestaan door Rinze Hendriks van Rottevalle. (Veldman, B.R. (1924). *Oostermeer. Geschiedkundig beschreven*. Oostermeer: J.F. Ozinga)

collectie was (de sarcofaag is nog aanwezig in de collectie van RMO). Tweede gegadigde: een kleinere mummie met masker in gesso (hoewel die in de meeste contemporaine beschrijvingen als 'prinses' te boek staat). En dan zijn er nog de twee opgezette lijken van zeerovers die eind 17e eeuw in de collectie kwamen.'

's Gravenhage

Door de Witte Poort (Hagpoort) van Leiden werd weer met de jachtschuit verder gevaren. *'al na des Gravenhaag / wij zagen tuskenbeiden / dat daar ook overal / heel mooie landen leiden. / Daar waren ook zeer veel / paleizen en lusthooven / Dat wie daar nooit niet komt, / die zou het niet geloven.'*

De Witte Poort (ook Haagpoort genoemd) in Leiden op een kaart uit 1649 van Joan Blaeu.

Mijnheren

Het vertrek waar de hoogste raad van Hollands staten zetelde en de Statengeneraal werden bezocht in 's Gravenhage. In de herberg 'Het zwart paardshoofd' werd de nacht doorgebracht. De hospes was er beleefd:

'Zij achte ons zeer hoog, / zij heet ons van mijnheeren, / Wij waren echter maar / in slegte boerekleeren. / Dat waar ons al wat nieuws / Wij lachten in ons hert / dat men daar in den Haag / zoo hoog verheven verheven werd.'

Bij Scheveningen werden de duinen beklommen. *'En doe zijn wij tezaam / door Scheveningen gaan / tot aan de Noordzee / daar zagen wij eens aan / De schepen zaten droog / het was toen lage rij / de menschen reeden daar / al met de wagens bij.'*

Rotterdam

Vanuit Den Haag werd in een koets langs een klinkerweg naar Delft gereden. En vervolgens naar Rotterdam. *'En digt aan Rotterdam / Daar zag men aan de vaart / veel houtzaagmoolens staan / zeer groot en heel vermaard.'* In de haven lagen verscheidene driemasters. *'Op de 'timmerhellings' werden schepen gebouwd. 'Men zag ze hooger staan, dan als de huizen daar. De timmerknechten daar, die kwamen juist van 't werk, daar was zoo heel volk. Of 't kwam al it de kerk.'*

Maar Hepke Egberts en IJje Siemens wilden verderop:

'Des morgens om zes uur / ging men in de postwagen / die daar van Rotterdam / al naar Tergou kwam te jagen / Wij zaten in de post / ook op de beste steeden / En zagen onderweegs zeer veel vermaaklijkheden. / Voort buiten Rotterdam / daar zag men met behagen / lusthoven weer zoo mooi / als wij nog ergens zagen, / En verder onderweegs / de landen die men zag / waarvan het meeste deel / in groote polders lag / Met dikken dijken daar omheen / van meenig voeten hoog / die door de moolens daar / gehouden worden droog.'

Terug

Vanaf Tergouw (oude naam voor Gouda) werd met de jachtschuit de terugweg ondernomen. *'Wij voeren met die snik / zoover totdat men kwam / bij een tolhuis aldaar / ruim Halfweg Amsterdam.'*

Te Halfweg werd de weg naar Aalsmeer gevraagd. Dat was een kuier van twee uren. Onderweg werd te Bilham (Dit zal Bilderdam zijn geweest, gelegen ten zuiden van de Westeinderplassen) nogmaals de weg gevraagd. Bij vriend Fenema te Aalsmeer werd de nacht weer doorgebracht. Na te Aalsmeer te hebben rondgekeken werd geconcludeerd: *'De menschen hadden daar / ten meesten haar bestaan / met visschen en ook veel / met planten en boomkweken. / Dat was daar heel de fleur, / zoo't ons heeft toegeleeken.'*

Na drie dagen Aalsmeer werd vriend Fenema bedankt voor de goede diensten. Het beurtschip (schip dat een geregelde dienst tussen bepaalde plaatsen onderhoud) werd genomen om naar Amsterdam te reizen. Daar kwam het plan op om eens in Zaandam te kijken. *'Wij zagen al van ver / de molens die daar waren / die maalden daar zeer veel / de roeden door malkander / zoodag men zeggen zou: / De een die slaag de ander. / De molens hoog en groot / van allerlei fabrieken / dat kwam daar veel bedrijf / en neering te verstrijken.'*

Uiteindelijk werd de veerman gezocht die de jongelui van Amsterdam naar de Lemster haven ging vervoeren. Zacht zeilden 'over de brakke stroomen'. De tocht over de Zuiderzee vergde 26 uur. 's Nachts werd in de pakschuit door Friesland naar Kootstertille gevaren. *'Toen stapten wij daar uit / en gingen toen te zamen / al deur de Drogeham, / des avonds om zes uur. / Toen kwamen wij tezaam / al bij de Roode schuur. / Wij gingen toen na huis / en wierden welkom heeten. / Een veertien dagen tijd, / is met de reis versleeten. / Ons ouders zijn bedankt / haar goedheid zij geprezen / dat zij ons heb vergunt / de vrijgheid in dezen.'*

Roode Schuur (Fries: Rea Skuorre) is een buurtschap in de gemeente Achtkarspelen, ten noorden van Surhuisterveen, ontstaan bij de aanleg van de Surhuisterveenstervaart in 1649.

Ook werd God dank gebracht voor de goede leiding op reis. Er was mooi weer ervaren. *'En dat geen druk of angst, ons ergens heeft gekwelt'*. In de vreemde steden waren Hepke Egberts Buma en IJje Siemens Luimstra *'niet misleid door kwade menschenreeden'*. De neven en vrienden beleefden een geweldige ervaring.

Bron: Nieuwsblad van Noord-Oost Friesland d.d. vrijdag 29 november 1974.